

## PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY

### Психологія комунікації людини та суспільства

**Лазор Катерина Петрівна<sup>1</sup>**

<sup>1</sup> кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри психології;  
Національний університет «Одеська юридична академія»; Україна

З моменту існування людства, людина і суспільство завжди були дуже тісно пов'язані між собою. Обидві дефініції мають свої власні якості, і людина, і суспільство будують ці якості на базі соціальних процесів. Звісно ж з давніх-давен люди звикли сприймати та відносити себе як частину до якогось загалу: роду, сім'ї, нації, народу або етносу.

В свою чергу архаїчна людина вважала себе частиною колективної сили, бо ще у Стародавній Греції найстрашніше покарання було у вигляді вигнання за межі проживання якогось людського загалу, тобто або народу, або етносу. В своїх творах деякі філософи висвітлювали людину по-різному, наприклад, Аристотель вважав, що людина це «істота суспільна», в свою чергу К. Маркс визначив, що людина, сама по собі, є сукупність певних суспільних відносин [1].

В нашому світі людина і суспільство звісно ж по-своєму відносяться один до одного, загалом в суспільстві їх співвідносять так:

а) людина перебуває на першому плані, а суспільство розглядається у якості другорядного;

б) людина і суспільство оцінюються як сутності однієї якості, даної лише в різних виявленнях;

в) суспільство постає найпершою силою та цінністю, а людина постає як його агент чи одиниця.

Звісно, не потрібно забувати, що надмірне піднесення окремої людини над суспільством може призвести до егоїзму, бо коли людина займає особливе становище в суспільстві, то це може вилитися в культ особи, що не є гарним прикладом.

Хоч і Гегель колись писав про те, що монархія засвідчує нам в суспільстві одну особу, а явище вождізму окремої особи постає для суспільства більш нестерпним та принизливим. Якщо дивитися з одного боку, то це положення веде до розбещення

## PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY

тих, хто керує суспільством, звісно вони звикають до безконтрольних дій, невиправданого поклоніння перед «першою особою», яка в свою чергу, втрачаючи почуття міри, дає проявити відверті риси своєї натури. Знову ж таки, така ситуація пригнічує гідність і інших членів суспільства, тому що така поведінка наводить приклад покладатися не на тверезий розум та нормальне людське почуття, а на хитрість та приховування справжніх мотивів своїх дій.

Коли людину намагаються підпорядкувати суспільству та соціальним обставинам життя, то виникають досить різні тоталітарні форми суспільства, вже де діють єдині стандарти життя та поведінки, що не рахуються із людиною, а намагаються зробити її тільки деталлю соціального організму.

Тоталітаризму є дуже багато прикладів, наприклад, у вигляді репресивних політичних режимів, де практикується соціальний терор, або ж основне – де людина це одиниця різних варіантів бюрократичних соціальних систем, де певні владні структури привласнюють суспільні функції.

Звісно, слід зауважити, що в ситуаціях, коли виникають альтернативні підходи для вирішення тієї чи іншої ситуації, то вирішення полягає в тому, щоб з'ясувати, де і як діє кожна з цих альтернативних сторін і як в свою чергу вони приходять у зіткнення, як сходяться на єдиній території, проте кожна сторона має власний простір, і тому людина не може бути поза суспільством, оскільки є певний ряд причин, а саме:

а) лише суспільство здатне накопичувати, зберігати та передавати від покоління до покоління, від людини до людини те, що здобуто як спільним, так і індивідуальним досвідом життєдіяльності;

б) лише в суспільстві можуть виявитися і набути загальної значущості індивідуальні особливості та здібності людини;

в) лише суспільство здатне розвивати різноманітну людську діяльність одночасно в різних напрямках;

г) лише суспільство здатне ставити перед людиною цілі, завдання, сенси, що перевершують її індивідуальні потреби та бажання;

д) лише суспільство може культивувати деякі надскладні види діяльності, такі, наприклад, як наука, промисловість, містобудівництво, військова справа, здійснення екологічних програм, тощо;

є) лише у суспільстві виробляються засоби людської комунікації, знакові та символічні форми для здобуття інтелектуального змісту, норми та стандарти людської поведінки [2].

## PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY

А якщо дивитися з іншого боку, то не варто забути про те, що людина може страждати, пізнавати, відчувати, діяти та мати вплив на певні ситуації, і все це можливо, коли людина є. Отже, реальним носієм та першоджерелом суспільних процесів та здобутків постає людина, а суспільство виконує функцію людського середовища; але, їх не можна відірвати одне від одного так само, як не можна відірвати рибу від водної стихії.

Як вже було сказано, людина і суспільство дуже тісно пов'язані між собою, тому з цього народжується таке поняття як комунікація, яке має дуже вагомий вплив на зв'язок людини з суспільством. В нашому житті, загалом в житті людини комунікація та спілкування відіграють надзвичайно важливу роль і є необхідною умовою для життєдіяльності людини і однією з основ існування суспільства, бо суспільство в першу чергу це ті зв'язки і взаємовідносини, в які вступають його члени. Всі аспекти життєдіяльності людини пронизані комунікацією.

Сьогодні комунікація являє собою спілкування, передачу інформації від людини до людини, від однієї системи до іншої. Комунікація також означає зв'язок, повідомлення, звістку, взаємодію, обмін інформацією в суспільстві, створення і поширення інформації, а також засіб зв'язку. Тобто, комунікація – це передача інформації від однієї системи до іншої за допомогою сигналів чи спеціальних матеріальних носіїв.

Розглянемо таке поняття як соціальна комунікація, бо цей процес є важливим, у якому відображено соціально-важливі речі, такі як інформація, знання, ідеї, емоції тощо, обумовлений низкою соціально-важливих оцінок, конкретних ситуацій, комунікативних сфер і норм спілкування, прийнятих у даному суспільстві. Бо соціальна комунікація – це процес передачі, переробки та сприйняття загалом цілеспрямованого обміну між соціальними суб'єктами цілісних знакових повідомлень [2].

Також існують певні правила комунікації, я наведу 12 правил ефективної комунікації, які дуже можуть допомогти взаємодіяти людині з суспільством. Якщо ви хочете якісно покращити свої комунікативні навички, то ці поради можуть вам знадобитися.

1. Запам'ятайте ім'я людини.

Ім'я людини – найприємніше для неї слово. Тож запам'ятайте його і повторюйте його протягом всієї розмови.

2. Не складайте поспішних оцінок.

Дивіться на людину без упереджень, намагайтеся її пізнати. Не вішайте шаблонні бирки, це дуже обмежує

## PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY

сприйняття.

3. Тримайте зоровий контакт.

Не бійтеся дивитися у очі. Погляд може сказати значно більше за слова. А між вас встановиться глибший емоційний зв'язок.

4. Слухайте більше, ніж говорите.

Дайте людині можливість виговоритися. Слухати, на жаль, вміють не усі. А тому ви, як зацікавлений слухач, відразу потрапляєте у список топ-співбесідників.

5. Ставте уточнюючі запитання.

Підтримуйте розмову уточненнями і запитаннями. Ваш інтерес допоможе людині розкритися і проявитися ще більше.

6. Будьте готовим до нового.

Якщо ви не згодні з деякими думками співбесідника – спробуйте хоча б допустити ймовірність того, що він правий. Це допоможе вам бути менш категоричним.

7. Говоріть образно.

Коли говорите ви, дбайте про те, щоб ваш співбесідник побачив картинку. Тобто, висловлюйтеся образно, виразно, описуйте людей, події, деталізуйте. Таким чином, ви захопите його своїм кіно і вам обом буде цікаво продовжувати контактувати.

8. Не обговорюйте інших.

Не засуджуйте чиїсь вчинки, спробуйте уникнути банальних обговорень хто-що-коли-з ким. Будьте впевнені, вам є про що поговорити. Шукайте разом більш корисні та цікаві для вас обох теми.

9. Не жалійтеся.

Не акцентуйте увагу на негараздах. Ці теми швидко вичерпують енергію розмови, з них важко вийти на нову ноту. Не плачтеся іншим – це не вирішить Ваших проблем. Краще беріть життя в свої руки і дійте.

10. Несіть добрі новини.

Знайдіть щось, що може потішити чи розсмішити партнера. Це може бути як приємна новина, так і символічний подарунок з нагоди вашої зустрічі.

11. Посміхайся.

Пам'ятайте, що Ви-красивий і на Вас приємно дивитися, коли Ви усміхнений. Ваша вчасна посмішка – один з найвагоміших моментів комунікації. Не прогавте його, коли зустрічаєте або прощаєтесь з людиною.

12. Будьте собою.

А ось і найголовніше правило – будьте собою у спілкуванні з іншими. Саме такий Ви цікавитимете їх найбільше.

## PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY

Загалом можна зробити висновок, що кожна людина створює своє оточення сама і знову ж таки впливає сама, більш того, її впливи так чи інакше поширюються майже на всіх, з ким би вона не контактувала. В сьогодишньому суспільстві людина не лише сприймає середовище, але й створює його власноруч, тому не варто ні перебільшувати, ні зменшувати роль людини в сучасному суспільстві.

Кожна людина входить до складної системи зв'язків з іншими людьми та процесами дійсності, коли вступає у життя. Саме тому соціальні процеси передбачають певні обмеження та впорядкування дій. Але головне та важливе: забезпечення нормального функціонування соціальних процесів.

### References:

- [1] Сайко О. Мова і нація: філософський та психологічний аспекти / О. Сайко. – Вісник Львівського університету, 2004. – № 25. – С. 488-491.
- [2] Воеводін О.П. Людина. Суспільство. Культура. [Електронний ресурс] / О.П. Воеводін // Культура України. – Випуск 44.2013. – Режим доступу: [https://ic.ac.kharkov.ua/nauk\\_rob/nauk\\_vid/rio\\_old\\_2017/ku/kultura44/12.pdf](https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/nauk_vid/rio_old_2017/ku/kultura44/12.pdf)